

Bruxelles, 11.7.2013.
COM(2013) 499 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Europsko visoko obrazovanje u svijetu

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Europsko visoko obrazovanje u svijetu

1. EUROPA I GLOBALNA UTRKA ZA TALENTOM

Globalizacija i tehnološki razvoj radikalno mijenjanju okruženje visokog obrazovanja. Očekuje se da će potražnja za visokim obrazovanjem eksponencijalno rasti u sljedećih dvadeset godina od postojećih 99 milijuna studenata u cijelome svijetu na 414 milijuna¹ do 2030. godine pri čemu Kina pokazuje daleko najbrži rast posljednjih godina, a prate ju Brazil i Indija. Žeđ za znanjem i socijalna mobilnost u gospodarstvima u nastanku dovest će visoko obrazovanje na dohvat ruke milijunima građana u cijelome svijetu.

Mijenjaju se i tehnologija i očekivanja studenata. Studenti sve više očekuju da će moći brati što uče, kako uče i kada uče, u skladu s njihovim potrebama i interesima. Oni su spremni učiti u zemlji podrijetla, u inozemstvu, putem tečajeva koji se nude na internetu ili kombinirati sve tri mogućnosti.

Obrazovanje, posebno visoko obrazovanje, u srcu je strategije Europa 2020. i ambicija Europe da postane pametno, održivo, uključivo gospodarstvo. Ono igra presudnu ulogu napretku pojedinaca i društva i zahvaljujući utjecaju na inovacije i razvoj, osigurava osposobljeni ljudski kapital koji je gospodarstvima utemeljenim na znanju nužan preduvjet za rast i razvoj. Nastavljajući se na nedavne inicijative o *Modernizaciji visokog obrazovanja u Europi*² i *Strategiju o obrazovanju*³, te kao odgovor na zaključke Vijeća od 11. svibnja 2010. o međunarodnoj dimenziji visokog obrazovanja⁴, ova Komunikacija ima za cilj doprinijeti ciljevima strategije Europa 2020. pomažući državama članicama i institucijama visokog obrazovanja⁵ (IVO) u razvoju strateških partnerstava koja će omogućiti Europi da se djelotvornije suoči s globalnim izazovima.

Suradnja na razini EU-a i u širem europskom okviru već je olakšala razvoj visokog stupnja usporedivosti, sukladnosti i razmjene između IVO-a i sustava Europskog prostora visokog obrazovanja. Bolonjski proces, programi kao što su *Erasmus*, *Tempus*, *Erasmus Mundus* i *Marie Curie*, alati za transparentnost kao što su Europski sustav za prijenos i prikupljanje bodova (ECTS) i Europski kvalifikacijski okvir (EQF) pomogli su nacionalnim sustavima visokog obrazovanja u EU da ostvare značajan stupanj unutareuropske internacionalizacije. Internacionalizacija je sve raširenija pojava s globalnom dimenzijom: uz suradnju unutar EU-a i pitanja mobilnosti koja su obuhvaćena u Komunikaciji o *Modernizaciji europskog visokog obrazovanja*, ova Komunikacija analizira uzajamno korisne prilike koje se nude u širom međunarodnom kontekstu i globalnoj publici promiče, ako je potrebno, korištenje europskih procesa i alata.

¹ www.oecd.org/edu/highereducationandadultlearning/highereducationto2030vo11demography.htm

² COM(2011) 567 završna verzija

³ COM(2012) 669 završna verzija

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:135:0012:0014:EN:PDF>

⁵ Ovaj naziv obuhvaća sve vrste institucija visokog obrazovanja, uključujući primijenjenu znanost, tehnološke institute, *Grandes Ecoles*, poslovne škole, inženjerske škole, IUT, visoke škole, stručne škole, veleučilišta, akademije.

Europa je i dalje privlačno odredište za mobilne učenike sa stabilnim udjelom međunarodno mobilne studentske populacije od oko 45%⁶, a to je populacija za koju se očekuje da će rasti s oko 4 milijuna danas na 7 milijuna do kraja desetljeća. Međutim, ako europske IVO i dalje žele biti odredišta broj jedan uz sve veću konkurenciju iz Azije, s Bliskog Istoka i Latinske Amerike, one moraju na strateški način iskoristiti ugled Europe kao odredišta koje pruža vrhunsko visoko obrazovanje. One moraju povećati svoju privlačnost, aktivno promicati međunarodnu mobilnost studenata i nastavnog osoblja, nuditi vrhunski inovativni kurikulum i izvrsnost u podučavanju i istraživanju, te surađivati i sklapati strateška partnerstva s drugim IVO-ima, državnim institucijama, privatnim sektorom i civilnim društvom u cijelome svijetu. Nadalje, moraju snažno doprinijeti gospodarskom rastu poticanjem inovacija i osiguravanjem da visoko obrazovanje prati tržišne potrebe⁷. Digitalno obrazovanje, posebno pojava masivnih otvorenih *online* tečajeva (MOOC), donosi nove inicijative za strateška partnerstva između obrazovnih institucija te nove mogućnosti dosega do potencijalnih studenata koji ne mogu putovati ili prekinuti posao, a koji žele iskoristiti ponudu visokog obrazovanja izvan njihove zemlje podrijetla. Države članice moraju podržati te napore stvaranjem povoljnih uvjeta za internacionalizaciju na nacionalnoj i regionalnoj razini te uklanjanjem preostalih pravnih i administrativnih prepreka za mobilnost.

Dok svjetska gospodarstva insistiraju na većoj konkurenciji, stvaranje i privlačenje vrhunskih talenata više nije cilj samo malog broja zemalja ili svjetski poznatih IVO-a. Mnoge IVO žele poboljšati kvalitetu svojih tečajeva kako bi privukle i zadržale najbolje studente. Internacionalizacija visokog obrazovanja pomoći će našim učenicima, bez obzira putuju li u inozemstvo ili ostaju u Europi, da žive u globalnom svijetu, da obogate svoje iskustvo i znanje, zapošljivost, produktivnost i mogućnosti zarade. Slično tome, kako je istaknuto u *Komunikaciji o jačanju i usmjeravanju međunarodne suradnje EU-a u području istraživanja i obrazovanja*⁸, ovaj je globalni pokret institucijama visokog obrazovanja donio nove mogućnosti za promicanje strateških partnerstava u okviru aktivnosti istraživanja i inovacija.

U Odjeljku 2. ove *Komunikacije* navode se ključna prioritetna područja za IVO-e i države članice koje nastoje povećati svoje aktivnosti internacionalizacije. Specifične aktivnosti koje će poduzeti EU ulažući svoju dodanu vrijednost u potporu tim naporima internacionalizacije, predstavljene su u Odjeljku 3., dok se u Odjeljku 4. navode koraci koji slijede.

2. KLJUČNI PRIORITETI ZA INSTITUCIJE VISOKOG OBRAZOVANJA I DRŽAVE ČLANICE: PREMA SVEOBUHVAATNIM STRATEGIJAMA INTERNACIONALIZACIJE

Iako nekoliko država članica i mnogi IVO-i već imaju uspostavljene strategije za internacionalizaciju visokog obrazovanja⁹, one su često uglavnom usmjerene na mobilnost studenata: međunarodna akademska suradnja još uvijek je fragmentirana i ovisi o inicijativi pojedinih akademskih ili istraživačkih timova, a nije nužno povezana s institucionalnom ili nacionalnom strategijom. Djelotvorne strategije bi trebale uključivati i razvoj međunarodnih kurikuluma, strateških partnerstava, pronalaženje novih načina prezentiranja sadržaja i osiguravanje sukladnosti s širim nacionalnim politikama za međunarodnu suradnju, međunarodni razvoj, migracije, trgovinu, regionalni razvoj, istraživanje i inovacije. Nedavno provedeno istraživanje Udruženja europskih sveučilišta (EUA) pokazuje da većina institucija

⁶ UNESCO-v Institut za statistiku

⁷ Jača europska industrija za rast i gospodarski oporavak: COM(2012) 582 završna verzija

⁸ COM(2012) 497 završna verzija

⁹ ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc/mapping_en.pdf

za visoko obrazovanje smatra da nacionalne i institucionalne strategije internacionalizacije imaju pozitivan učinak na njihove aktivnosti internacionalizacije.¹⁰

Razvoj sveobuhvatne strategije internacionalizacije znači, u prvom redu, uključivanje IVO-a, njihovih studenata, znanstvenika i nastavnog osoblja, kao i nacionalnih sustava, u sve mjerodavne aktivnosti vezane uz istraživanje, inovacije i visoko obrazovanje na globalnoj sceni, u skladu s njihovim pojedinačnim profilom i potrebama rastućeg tržišta rada i gospodarske strategije zemlje. U tome smislu, **ne postoji jedinstveni pristup** koji odgovara svima i države članice bi trebale prilagoditi svoje nacionalne strategije jačanju vlastitih prednosti, povećanju vlastite prisutnosti na međunarodnoj sceni i privlačenju talenta, uzimajući u obzir utvrđen manjak nacionalnih i međukulturnih vještina i imajući na umu potrebe njihovih partnerskih zemalja u razvoju za znanjem i istraživanjem. Predloženi ključni prioriteti navedeni za IVO-e i države članice trebaju se stoga promatrati kao alat s aktivnostima koje bi se trebale kombinirati u okviru sveobuhvatne strategije, u skladu s njihovim potrebama.

Sveobuhvatna strategija internacionalizacije trebala bi obuhvaćati ključna područja grupirana u sljedeće tri kategorije: međunarodna mobilnost studenata i nastavnog osoblja, internacionalizacija i unaprjeđenje kurikuluma i digitalnog učenja i strateška suradnja, partnerstva i izgradnja kapaciteta. Te se kategorije ne bi trebale promatrati kao izolirani već kao integrirani elementi sveobuhvatne strategije.

2.1. Promicanje međunarodne mobilnosti studenata i nastavnog osoblja

Međunarodna mobilnost studenata, najraširenije i vjerojatno najmoćnije sredstvo internacionalizacije, dramatično se mijenja u odnosu na količinu i oblik, i u nekim je slučajevima postala ključan izvor prihoda za IVO-e. Broj tercijarnih studenata koji idu u inozemstvo svake godine je 7 % veći, a najveći broj dolazi iz Kine, Indije i Republike Koreje. Iako zemlje OECD-a apsorbiraju 77 % ukupne potražnje, a Azija trenutno daje 52 % međunarodno mobilnih studenata, udio mobilnih studenata koji studiraju u Australiji, Novom Zelandu i Rusiji brzo raste. U isto vrijeme, Sjeverna Amerika (SAD i Kanada) ostaje privlačna regija s 21 % mobilnih studenata. Izvorne zemlje sve više postaju odredišne zemlje: Kina nije samo važna izvorna zemlja, ona već prihvaća 7 % svjetske međunarodno mobilne studentske populacije. Ako pogledamo ukupnu količinu nadolazeće mobilnosti, tri države članice EU-a – Ujedinjena Kraljevina, Francuska i Njemačka – privlače 63 % svih studenata izvan Europskog prostora visokog obrazovanja (EPVO).¹¹

Povećava se mobilnost bodova kao dio diplome u zemlji podrijetla: u Europi kroz njezine sheme mobilnosti, u okviru SAD-a kroz programe studiranja u inozemstvu, dok se u drugim dijelovima svijeta razvijaju i šire slične sheme. Ovakva vrsta mobilnosti značajno doprinosi internacionalizaciji.

Kao rezultat sve veće mobilnosti, **transparentnost i priznavanje znanja stečenog negdje drugdje trebala bi biti prioritet.** Napori uloženi u razvoj kvalitetnih okvira za mobilnost u okviru EU-a i šireg Bolonjskog procesa znače da je Europa najnaprednija globalna regija u tome smislu. Povelja *Erasmus*¹² u kojoj su utvrđena temeljna načela i minimalni zahtjevi koje IVO moraju zadovoljiti kod provedbe programa mobilnosti *Erasmus*, uz Dodatak diplomi i uporabu ECTS bodova, svi su potencijalno globalno privlačni. Potrebno je poticati priznavanje stečenih bodova u cijelome svijetu kako bi se poboljšala transparentnost i „prenosivost“ rezultata učenja preko granica.

¹⁰ http://www.eua.be/Libraries/Publications_homepage_list/EUA_International_Survey.sflb.ashx

¹¹ Europski prostor visokog obrazovanja 2012.: Izvješće o provedbi Bolonjskog procesa, str. 154.

¹² ec.europa.eu/education/erasmus/euc_en.htm

Mobilnost se ne odnosi samo na studente: mobilnost nastavnog osoblja donosi mnoge pogodnosti instituciji i pojedincu. To je instrument za stjecanje novih sposobnosti, učenje novih jezika i načina podučavanja i stvaranje međunarodne umreženosti. IVO-i bi trebali poticati svoje nastavno osoblje da proširuje svoje međunarodno iskustvo te ih prikladno nagrađivati prilikom ocjenjivanja njihovog rada. Uključivanje poticaja i nagrada u institucionalnu strategiju igra ključnu ulogu u osiguranju uspješne mobilnosti osoblja.

Mobilnost, posebno prenošenje bodova, potrebno je koristiti kao snažan poticaj za unaprjeđenje kakvoće europskog visokog obrazovanja. IVO-i bi trebali razvijati bolje usluge slanja i primanja međunarodnih studenata ili znanstvenika, uključujući usluge individualne profesionalne orijentacije i savjetovanja u cilju olakšavanja integracije u gradove/regije/zemlje, uz jezično obrazovanje, ako je potrebno. IVO-i bi trebali uspoređivati i nadograđivati kurikulume s partnerskim institucijama u cilju boljeg podučavanja i jačanja institucionalnog vodstva i upravljanja. Međunarodna razmjena studenata u okviru programskog okvira služit će kao poticaj za priznavanje stranih diploma. Mobilnost će stoga imati učinak ne samo na razvoj i zapošljivost pojedinaca, već i na institucije. Osim toga, snažne lokalne veze između sveučilišta i gospodarstva od ključne su važnosti za primjenu istraživačkog i obrazovnog potencijala sveučilišta na jačanje inovacija i rasta.

Pravila o imigraciji državljana trećih zemalja trebala bi podržati napore IVO-a da poboljšaju svoj međunarodni profil umjesto da stvaraju prepreke za mobilnost i na taj način ugrožavaju ugled Europe u inozemstvu. Vrijeme i trošak vezani uz dobivanje nužnih viza i/ili dozvola te značajne razlike u praksi između pojedinih zemalja EU-a mogu odvrćati od izbora EU-a kao odredišta za učenje ili istraživanje. Nedavna studija Europske migracijske mreže pod nazivom *Imigracija međunarodnih studenata u EU*¹³ ukazuje na to da, iako su države članice olakšale prihvaćanje studenata iz trećih zemalja u EU na temelju direktive **2004/114/EZ**, oni još uvijek mogu biti suočeni s izazovima koji proizlaze iz nacionalnih propisa i/li prakse.

Nedavni prijedlog Komisije¹⁴ o preinaci Direktiva **2005/71/EZ** i **2004/114/EZ** o uvjetima ulaska, boravka i pravima državljana trećih zemalja u svrhe istraživanja, studiranja i slično trebao bi studentima i znanstvenicima iz trećih zemalja olakšati i učiniti privlačnijim ulazak i boravak u EU na vremenska razdoblja duža od 90 dana. Prijedlog, između ostalog, nacionalnim tijelima propisuje jasne vremenske rokove za odlučivanje o prijavama, predviđa više mogućnosti za pristup tržištu rada za vrijeme boravka studenata i olakšava mobilnost unutar EU-a.

¹³ http://www.emnbelgium.be/sites/default/files/publications/0_immigration_of_international_students_to_the_eu_sr_10april2013_finalpublic_0.pdf

¹⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-275_en.htm?locale=en

Ključni prioriteti institucija visokog obrazovanja i država članica vezano uz mobilnost su sljedeći:

- usmjeriti strategije internacionalizacije na uključivanje snažne komponente mobilnosti studenata, znanstvenika i nastavnog osoblja, uz okvir kakvoće koji uključuje usluge profesionalne orijentacije i savjetovanja;
- uspostaviti dvosmjerne programe mobilnosti s trećim zemljama koji uključuju širok opseg tema i, ako je potrebno, usmjereni su na deficitarna područja;
- podržati pravedno i formalno priznavanje sposobnosti stečenih u inozemstvu međunarodnim mobilnim studentima, znanstvenicima i nastavnom osoblju, uključujući bolju uporabu alata transparentnosti i usporedivosti i sve veću usmjerenost na rezultate učenja;
- donijeti, prenijeti i pravovremeno provesti predloženu preinačenu Direktivu kojom se spajaju Direktive 2005/71/EZ i 2004/114/EZ.

2.2. Promicanje internacionalizacije kod kuće i digitalnog učenja

Definicija odgovarajuće razine i uzorka međunarodne mobilnosti, za nastavno osoblje i učenike, trebala bi biti sastavni dio strategija internacionalizacije. Međutim, internacionalizacija ne bi trebala koristiti samo manjini studenata i nastavnog osoblja iz IVO-a koji će boraviti u inozemstvu.

Dokazi pokazuju¹⁵ da su mobilnost studenata prema inozemstvu, razmjena studenata i privlačenje međunarodnih studenata i dalje najveći prioriteti politika internacionalizacije država članica i pojedinih IVO-a. Međutim, mobilnost će uvijek biti ograničena na relativno mali postotak studentske populacije i nastavnog osoblja: politike visokog obrazovanja moraju se usredotočiti na integraciju globalne dimenzije u pripremu i sadržaj svih kurikuluma i obrazovnih procesa (što se ponekad naziva „**internationalizacija kod kuće**”), kako bi osigurale da većina učenika, njih 80 – 90 % koji nisu međunarodno mobilni u smislu mobilnosti diploma ili bodova, svedjedno mogu steći međunarodne vještine koje su potrebne u globaliziranom svijetu.

Nazočnost međunarodno usmjerenih i stranih predavača/znanstvenika te stranih studenata način je kojim se većina studenata koji nisu mobilni mogu izložiti međunarodnim pristupima. Na taj se način mogu poboljšati rezultati IVO-a i kakvoća njihovog obrazovanja poticanjem razmjene obrazovnih materijala te olakšavanjem učinkovitog korištenja virtualnih kampusa, obrazovnog softvera i suradnje. Disciplinarne i multidisciplinarne mreže mogu biti sredstva za razmjenu nastavnog osoblja i internacionalizaciju kurikuluma.

Integriranje međunarodne dimenzije u kurikulum naglašava važnost **jezika**. S jedne strane, znanje engleskog jezika *de facto* je dio bilo koje strategije internacionalizacije u odnosu na učenike, predavače i institucije i neke su države članice uvele, ili uvode, ciljane tečajeve engleskog (posebno na razini magisterija) kao dio strategije privlačenja talenata koji inače ne bi došli u Europu. S druge strane, višejezičnost je važno europsko bogatstvo: cijene ju međunarodni studenti¹⁶ i trebalo bi ju poticati u okviru podučavanja i istraživanja u cijelom kurikulumu visokog obrazovanja. Znanje više europskih jezika povećava karijerne mogućnosti i dijelom utječe na to hoće li osposobljeni diplomanti ili znanstvenici ostati u

¹⁵ www.iau-aiu.net/content/global-surveys

¹⁶ ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/education/2012/mundus_en.pdf

Europi nakon što diplomiraju, kao što su istakli studenti izvan EU-a u okviru programa *Erasmus Mundus* koji su boravili u barem dvije europske zemlje. Kako bi se mogli uspješno integrirati u zemlju domaćina, mobilni studenti, znanstvenici i predavači trebaju pomoć u učenju jezika, uključujući priliku da uče lokalni jezik(e), bez obzira je li to jezik obrazovanja ili istraživačke skupine.

Digitalno učenje i opsežnija uporaba IKT tehnologije mogu povećati mogućnosti pristupa europskim IVO-ima i otvoriti kurikulum znanju, materijalima i metodama podučavanja iz cijelog svijeta, potičući nova partnerstva, sinergije i razmjene između disciplina i fakulteta, koje bi inače bilo teško uspostaviti. Veća otvorenost i pristup putem tehnologije poboljšat će tržišno natjecanje i transparentnost i omogućiti IVO-ima da prilagode metode podučavanja i materijale potrebama studenata koji će raditi na globaliziranom tržištu rada.

To će rezultirati stupnjevanim promjenama na poslovni model svakog IVO-a otvaranjem mogućnosti za potpuno novu publiku (npr. međunarodni učenici izvan kampusa, pojedinci koji prate jedan predmet, ali ne i cijeli program, različite dobne skupine) i za nove usluge (npr. pomoć u učenju koju nudi nastavno osoblje, ocjene, potvrđivanje). Mijenja se društvena uloga institucija kao pružatelja znanja i inovacija i kao poticatelja razvoja te se vrši pritisak na IVO-e da razmisle o svojoj društvenoj odgovornosti u lokalnom, nacionalnom i regionalnom kontekstu, uključujući odgovornost izgradnje kapaciteta u gospodarstvima u nastajanju i zemljama u razvoju u cijelome svijetu.

Europa ima neke od najboljih sveučilišta za učenje na daljinu i kombinirano učenje te druge netradicionalne metode učenja. Pružanje Otvorenih obrazovnih resursa (OER)¹⁷ i, posebno, Otvorenog obrazovnog softvera (OCW)¹⁸ i Masivnih otvorenih *online* tečajeva (MOOC-a) pojavilo se i brzo razvijalo posljednjih godina u smislu razrađenosti i organizacije¹⁹.

Iako *online* tečajevi i diplome nisu nova pojava, eksponencijalno povećanje u pružanju obrazovanja putem interneta i digitalnih materijala, kao i povećanje u pružanju usluga ocjenjivanja, potvrđivanja i akademskih bodova od strane odabranih MCCO-a (trend u nastajanju posebno u mnogim IVO-ima u zemljama kao što su SAD i Australija) može dovesti do radikalne preobrazbe visokog obrazovanja. **Novi trendovi u digitalnom obrazovanju i nastajanju MOOC-a trebali bi služiti kao poticaj IVO-ima da preispitaju svoje strukture troškova i svoje misije te da se uključe u svjetska partnerstva radi povećanja kakvoće sadržaja i obrazovnog iskustva putem kombiniranog učenja.**

Europa mora preuzeti vodstvo u globalnim naporima za iskorištavanje potencijala digitalnog obrazovanja - uključujući dostupnost IKT-a, uporabu OER-a i pružanje MOOC-a - te za savladavanje sustavnih prepreka koje još uvijek postoje u odnosu na osiguranje kakvoće, ocjenjivanje studenata i priznavanje, te financiranje. O tome potencijalu i preprekama govorit će se u budućoj inicijativi Komisije.

¹⁷ OER-ovi su bilo koja vrsta obrazovnih materijala koji su u javnoj domeni ili su uvedeni otvorenom dozvolom. Priroda tih otvorenih materijala znači da ih je zakonito i slobodno kopirati, koristiti, prilagođavati i dijeliti. OER-ovi uključuju udžbenike, kurikulume, silabuse, bilješke s predavanja, zadatke, ispite, projekte, audio, video i animirane snimke.

¹⁸ OCW je besplatna i otvorena digitalna objava visokokvalitetnih obrazovnih materijala na razini IVO-a. Organiziran je u obliku pojedinačnih predmeta i često uključuje materijale za planiranje predmeta te alate za ocjenjivanje i tematski sadržaj. OCW je otvoren, dostupan svima putem interneta, u bilo kojem trenutku.

¹⁹ Npr. www.coursera.org; www.udacity.com; www.edx.org

Ključni prioriteti internacionalizacije kod kuće i digitalnog učenja za institucije visokog obrazovanja i države članice su sljedeći

- iskoristiti međunarodna iskustva i sposobnosti nastavnog osoblja IVO-a u cilju razvoja međunarodnih kurikuluma u korist nemobilnih i mobilnih učenika;
- povećati mogućnosti koje se nude studentima, znanstvenicima i nastavnom osoblju da razviju jezične vještine, posebno stipendije za učenje lokalnih jezika za one koji predavanja slušaju na engleskom, u cilju maksimalnog iskorištavanja pogodnosti koje nudi europska jezična raznolikost;
- stvoriti prilike za međunarodnu suradnju putem *online* učenja i proširiti uporabu IKT-a i Resursa za otvoreno obrazovanje radi lakšeg pristupa, internacionalizacije kurikuluma i pripremanja terena za nove oblike partnerstava.

2.3. Jačanje strateške suradnje, partnerstava i izgradnje kapaciteta

Promjene kao što su ogranci fakulteta u drugim zemljama te visoko obrazovanje putem interneta i nastanak novih obrazovnih snaga utječu na ravnotežu između suradnje i tržišnog natjecanja u okviru strategija internacionalizacije.

Gospodarska važnost međunarodnog visokog obrazovanja brzo raste. Nekoliko zemalja, uključujući popularne destinacije kao što su Ujedinjena Kraljevina, Kanada, SAD i Australija, pridaju veliku važnost visokom obrazovanju kao usluzi koja predstavlja značajan izvor prihoda (u vrijednosti od 8,25 milijardi funti u Ujedinjenoj Kraljevini i 15,5 milijardi australskih dolara u Australiji u 2010.).

U nekim državama članicama EU-a, kao što su Nizozemska, Švedska i Danska, uvedene su visoke školarine za studente iz trećih zemalja jer na taj način institucije povećavaju razine prihoda što im omogućava da, primjerice, ponude ciljane stipendije studentima iz zemalja u nastanku ili u razvoju. S druge strane, druge države članice su donijele jasne političke odluke o održavanju školarina za državljane trećih zemalja niskima ili su ih ukinule kao dio strategije internacionalizacije i kao način na koji će privući više međunarodnih studenata.

Međunarodni studenti imaju pozitivan gospodarski učinak na zemlju domaćina bez obzira na to naplaćuju li im se školarine ili ne. Studija Nizozemske vlade iz 2012. godine²⁰ pokazuje da kada bi samo 2,5 % međunarodnih diplomanata ostalo raditi u zemlji, to bi imalo pozitivne dugoročne učinke na javne financije, i to ne samo u smislu nadoknade uložених sredstava.

Europski sustav visokog obrazovanja nudi niz konkurentnih prednosti koje bi se trebale iskoristiti, kao što je čvrsta i uspješna tradicija zajedničkih ili dvostrukih diploma, doktorskih studija, industrijskih doktorata i nedavni razvoj EIT-ovih²¹ Zajednica znanja i inovacija (KIC) u globalno važnim područjima. Međutim, internacionalizacija zahtjeva bolju suradnju s novim centrima visokog obrazovanja na drugim kontinentima.

Europski IVO-i trebali bi se postaviti u skladu sa svojom jačinom u obrazovanju, istraživanju ili inovacijama te sklapati partnerstva unutar i izvan Europe u cilju jačanja i

²⁰ www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/05/16/de-economische-effecten-van-internationalisering-in-het-hoger-onderwijs.html

²¹ Europski institut za inovacije i tehnologiju (EIT) tijelo je Europske unije osnovano u ožujku 2008. godine s ciljem povećanja održivog rasta i konkurentnosti u Europi jačanjem sposobnosti za inovacije u EU.

nadopunjavanja vlastitog profila: putem zajedničkih projekata i istraživačkih aktivnosti, internetskih tečajeva koji predstavljaju kombinaciju tradicionalnih i novih kanala za distribuciju i isporuku, uključujući vođenje zajedničkih kampusa ili ogranka kampusa u trećim zemljama. Već postojeće istraživačke mreže trebale bi biti odskočna daska za nove nastavne suradnje, a zrela obrazovna partnerstva trebala bi donositi nove istraživačke projekte.

Pokazalo se da su **zajedničke i dvostruke diplome** snažni alati za promicanje osiguranja kakvoće i uzajamnog priznavanja kvalifikacija, za privlačenje talenta i produbljivanje partnerstava te za jačanje međunarodnog iskustva, interkulturalnih kompetencija i zapošljivosti diplomanata. Prema tome, EU i države članice trebale bi osigurati snažne poticaje za jačanje uloge zajedničkih i dvostrukih diploma u strategijama internacionalizacije europskih IVO-a, polazeći od iskustva gotovo 700 europskih IVO-a i onih izvan EU-a koje su već imale koristi od zajedničkih i dvostrukih diploma koje su predviđene u programu *Erasmus Mundus*. Postoje dvije prepreke koje IVO-ima otežavaju uspostavu zajedničkih programa, s akademskog i administrativnog stajališta, i koje treba ukloniti: institucionalni propisi (postupci akreditacije, sustavi ocjenjivanja, propisi o ispitima i diplomskim radnjama, upisni postupci i politike školarina) i nacionalno zakonodavstvo (posebno vezano uz izdavanje zajedničkih diploma).

Međunarodna **strateška partnerstva u koja su u jednakoj mjeri uključena poduzeća i institucije visokog obrazovanja od ključne su važnosti za prekogranične inovacije** u cilju rješavanja globalnih izazova. To je posebno slučaj u novonastalim gospodarstvima u kojima Europa mora razviti uravnoteženu suradnju s centrima izvrsnosti kako bi osigurala jaču lokalnu prisutnost. Partnerstva koja imaju za cilj jačanje poduzetništva i inovacija, poticajne inovativnih pristupa, poduzetničkih vještina i stavova kod učenika donijet će koristi europskoj konkurentnosti i partnerskim zemljama. Poseban potencijal leži u promicanju pristupačnih i uključujućih inovacija koje bi mogle pomoći gospodarstvima u nastajanju da se suoče s društvenim izazovima i promicati pristup tržištu, trgovinu i ulaganja europskih poduzeća.

Suradnja sa zemljama u razvoju i njihovim IVO-ima trebala bi biti sastavni dio strategija internacionalizacije, uz inovativne partnerske modele kao sredstvo jačanja suradnje sjever-jug i jug-sjever kao što su zajednički programi, učenje i mobilnost nastavnog osoblja.

Postoje brojni dokazi²² koji pokazuju da je visoko obrazovanje ključ za ispunjavanje zahtjeva za znanjem koje je od ključne važnosti za gospodarski razvoj: putem stvaranja radnih mjesta, boljeg upravljanja, napretka poduzetništva i međugeneracijske mobilnosti i jačeg civilnog društva. Europski IVO-i priznaju da imaju važnu ulogu u podupiranju napora za modernizacijom dijelova svijeta koji su u nastanku i u razvoju te da moraju doprinijeti pronalaženju rješenja za globalne izazove kao što su promjene klime ili sužavanje jazova u razvoju između ljudi i naroda. Osim toga, države članice podupiru programe suradnje i izgradnje kapaciteta koji nadopunjuju akcije EU-a u tome području. Studenti, nastavno osoblje i znanstvenici koji rade li studiraju u europskim IVO-ima često su posrednici za suradnju s nacionalnim institucijama i zemljama na razvoju, koordinaciji i praćenju međunarodnih projekata suradnje.

Uz specifične, tradicionalne aktivnosti izgradnje kapaciteta, sama mobilnost, a posebno mogućnost prenošenja bodova, mogu povećati kvalitetu visokog obrazovanja u zemljama u razvoju: ubrzavanjem izrade strategija internacionalizacije i uporabe alata za transparentnost i priznavanje, pomaganjem institucijama da razviju bolje usluge slanja i primanja stranih studenata ili znanstvenika te promicanjem priznavanja stranih diploma.

²²

<http://chet.org.za/papers/higher-education-and-economic-development-review-literature>

Kako je istaknuto u projektu *Pristup uspjehu*²³, razvojna suradnja nije uvijek dovoljno priznata u izjavama o misiji IVO-a. Međutim, suradnja europskih IVO-a u izgradnji kapaciteta u trećim zemljama može istovremeno biti akademski korisna za europske institucije i činiti dio njihove društvene odgovornosti. Rad s IVO-ima u siromašnim zemljama, posebno u poslijeratnim zemljama, te uspostava partnerstava s institucijama koje nisu tako dobro opremljene, europskim IVO-ima daje priliku da daju snažan doprinos razvoju određene regije i tako uspostave dugoročnu stratešku vezu s tom regijom. U svijetu koji se brzo razvija, prilike se brzo mijenjaju i današnje zemlje u razvoju sutra će postati gospodarstva u nastajanju.

Ključni prioriteti vezani uz partnerstvo za institucije visokog obrazovanja i države članice su sljedeći:

- jačati kapacitet visokog obrazovanja i istraživanja za rješavanje globalnih problema sudjelovanjem u međunarodnim partnerstvima i savezima usmjerenim prema inovacijama;
- ukloniti preostale prepreke razvoju i provedbi programa zajedničkih i dvostrukih diploma, na institucionalnoj i nacionalnoj razini, te poboljšati odredbe za osiguranje kakvoće i prekogranično priznavanje;
- ponuditi poduzetničke i inovativne kurikule uključujući vještine koje se mogu prenositi i stvoriti mogućnosti usavršavanja u inozemstvu kroz suradnju s poslodavcima unutar i izvan EU-a;
- osigurati usklađenost između strategija internacionalizacije i politika EU-a za razvojnu suradnju uzimajući u obzir načela jednakosti i vlasništva zemlje partnera; iskoristiti studente, znanstvenike i nastavno osoblje iz trećih zemalja kao posrednike za suradnju s IVO-ima u tim zemljama.

3. DOPRINOS EU-A INTERNACIONALIZACIJI VISOKOG OBRAZOVANJA

Države članice i njihovi IVO-i odgovorni su za reformu svojih sustava visokog obrazovanja i za pružanje potpore strategijama internacionalizacije. Dodana vrijednost EU-a – suradnja s državama članicama uz poštovanje autonomije institucija visokog obrazovanja – posebno kroz programe Europa 2020. i *Erasmus+* u okviru Višegodišnjeg financijskog okvira za 2014. – 2020. (VFO)²⁴, je pružiti **snažniju potporu politikama i financijske poticaje za internacionalizaciju strategija.**

Program *Erasmus+* za 2014. – 2020. osigurat će značajna ulaganja na razini EU-a u ključna područja strategija internacionalizacije, kao što su međunarodna mobilnost, zajedničke diplome i međunarodna partnerstva za suradnju, uključujući izgradnju kapaciteta i osposobljavanje nastavnog osoblja u novonastalim dijelovima svijeta i dijelovima svijeta u razvoju. *Erasmus+*, zahvaljujući integraciji vanjskih instrumenata, prekida postojeću fragmentaciju različitih postojećih vanjskih programa visokog obrazovanja i ima za cilj akcije EU-a učiniti vidljivijim, koherentnijim i privlačnijim.

²³ http://www.accesstosuccess-africa.eu/images/finalconference/eua_whitepaper_eng_web.pdf

²⁴ Od sredine 2011. na dalje, Europska komisija predstavila je svoje prijedloge za novi višegodišnji financijski okvir (VFO) za proračunski ciklus 2014. – 2020.

Okvirni program za istraživanje i inovacije *Obzor 2020.* i njegove obrazovne komponente - aktivnosti *Marie Skłodowske-Curie* (MSCA) za mobilnost znanstvenika i *Europski institut za inovacije i tehnologiju* (EIT) – jačat će ulogu i sliku Europe kao visokokvalitetnog i društveno odgovornog pružatelja visokog obrazovanja i strateški će dodijeliti više sredstava mobilnosti studenata, znanstvenika i nastavnog osoblja iz i prema trećim zemljama. *MSCA* će oko 20 % od svih stipendista Marie Skłodowske-Curie pronaći izvan Europe i poticati veze s partnerima u cijelome svijetu kroz znanstvena istraživanja za vrijeme razdoblja mobilnosti.

Kako bi doprinijela strategijama internacionalizacije u razdoblju 2014. – 2020., Komisija će sredstvima EU-a:

- pružati jaču financijsku potporu putem novog programa Erasmus+ za mobilnost u i iz trećih zemalja za do 135 000 studenata i nastavnog osoblja i omogućiti oko 15 000 znanstvenika iz trećih zemalja da započnu karijeru u Europi posredstvom aktivnosti Marie Skłodowske-Curie u okviru programa Obzor 2020.;
- podržati međunarodne konzorcije IVO-a u razvoju zajedničkih magistarskih i doktorskih diploma kroz Erasmus+ i posredstvom aktivnosti Marie Skłodowske-Curie, te osigurati stipendije na visokoj razini za sudjelovanje oko 60 000 studenata poslijediplomskih studija;
- podržati strateška partnerstva za suradnju i inovacije, uključujući do 1 000 partnerstava za izgradnju kapaciteta između IVO-a u EU i izvan EU-a.

Doprinos EU-a usredotočit će se na dva cilja politike navedena u nastavku: povećanje privlačnosti europskog visokog obrazovanja unaprjeđenjem kakvoće i transparentnosti i povećanje međunarodne suradnje za inovacije i razvoj kroz partnerstva, dijalog i izgradnju kapaciteta.

3.1. Povećanje privlačnosti europskog visokog obrazovanja poboljšanjem kakvoće i transparentnosti

U cilju lakšeg **priznavanja stranih kvalifikacija**, EU će nastaviti s međunarodnim dijalogom o politikama visokog obrazovanja s ključnim partnerskim zemljama i regijama u cijelome svijetu. Poticat će bolje razumijevanje europskih normi i alata, kao što su EQF, Tuning, ECTS, Dodatak diplomu, mreža Nacionalnih informacijskih centara o priznavanju diploma (NARIC) i povelja *Erasmus* radi jačanja uporabe tih europskih instrumenata i njihovog potencijala kao globalnih normi. EU bi istovremeno trebao jačati dijalog o politikama i unaprijediti znanje o obrazovnim sustavima i instrumentima partnerskih zemalja, između ostalog putem Bolonjskog međuvladinog procesa, kako bi mogla razviti europske standarde i alate.

Kako bi mogla povećati kakvoću visokog obrazovanja, internacionalizacija zahtijeva bolju suradnju s istovjetnim sustavima u drugim regijama svijeta na **osiguranju kakvoće**, što uključuje kakvoću usluga koje se nude mobilnim studentima, osiguranje kakvoće akademskog sadržaja njihovih studija te osiguranje kakvoće zajedničkih projekata i programa. Osim toga, potrebna je bliska suradnja vezana uz postupke akreditacije studija.

Budući da važnost rangiranja sveučilišta raste, kao i utjecaj rangiranja na brendiranje pa tako i na odabir odredišta za studiranje, Komisija podržava razvoj **alata transparentnosti** kao alternative i nadopune tradicionalnom rangiranju sveučilišta koje se uglavnom temelji na rezultatima znanstvenog istraživanja. Novo višedimenzijsko i međunarodno rangiranje IVO-a na temelju ocjene korisnika, ‘*U-Multirank*’, objavit će prve rezultate početkom 2014. godine.

Počevši od 2016./2017., rangiranje će provoditi neovisna organizacija. Novi pristup rangiranju pokazivat će različitost profila europskih IVO-a, nastavna i istraživačka područja i specijalizacije u kojima su jaki te će biti otvoren sudjelovanju IVO-ima izvan Europe pod istim uvjetima.

'U-Multirank' omogućit će IVO-ima da zauzmu položaj na rang listi na temelju nekoliko pokazatelja kao što su njihov međunarodni profil i da pronađu komplementarne i slične partnere za suradnju. To će omogućiti onima koji odlučuju o politikama, IVO-ima i studentima da rangiraju pojedine institucije ili programe prema onome što im je najvažnije. Povećanjem transparentnosti profila europskih IVO-a, olakšat će se „usklađivanje” potreba za potencijalnim međunarodnim studentima i znanstvenicima, i na taj način će se povećati privlačnost većeg broja europskih IVO-a.

Kako bi ostala privlačna destinacija za međunarodne mobilne studente u vrijeme kada se pojavljuju novi regionalni centri visokog obrazovanja, Europa mora **pojačati napore koje ulaže u promicanje globalne svijesti o vrhunskoj kakvoći i bogatoj kulturnoj i jezičnoj raznolikosti europskog visokog obrazovanja.**

Međunarodne informativne i promotivne kampanje na razini EU-a do sada su organizirane na tradicionalne načine kao što je sudjelovanje na međunarodnim studentskim sajmovima pod parolom *Studiraj u Europi*, internetske stranice i komunikacijski alati *Studiraj u Europi* i *Odredište Europa*²⁵, niz sajmova na temu europskog visokog obrazovanja u Aziji i Latinskoj Americi i aktivnosti u okviru programa *Erasmus Mundus*. Komisija će surađivati s nacionalnim promidžbenim agencijama i zainteresiranim stranama u cilju **nadopunjavanja nacionalnih informativnih i promotivnih napora** vezano uz programe studiranja i financiranja, posebno u državama članicama s manjim udjelom međunarodnih studenata, i promicat će europsku dimenziju visokog obrazovanja izvan Europe uz pomoć delegacija EU-a i savjetnika za obrazovanje i istraživanje u veleposlanstvima država članica.

Većina država članica EU-a ima „one-stop shop” internetske stranice na engleskom jeziku koje mobilnim studentima ili znanstvenicima pružaju informacije i pomoć. Nacionalne internetske stranice na kojima se objavljuju prilike za studiranje i zapošljavanje, npr. Finska i Nizozemska²⁶, nadopunjavaju se na europskoj razini. Komisija će nastaviti financirati **portale visokog obrazovanja**²⁷ koji promiču ponudu europskih obrazovnih programa i stipendija, uz portal *EURAXESS*²⁸, koji daje popis slobodnih radnih mjesta i poveznice na različite službe koje nude praktične informacije o životu u drugim zemljama, savjete vezane uz useljavanje i informacije o socijalnoj sigurnosti. Portal EU-a za useljavanje²⁹ pruža prilagođene informacije na razini EU-a i država članica o useljeničkim postupcima za državljane trećih zemalja. Inovativne metode primjenjivat će se putem studentskih udruženja koja djeluju kao ambasadori i promotori visokog obrazovanja u EU, te pomoću novih medija za obraćanje digitalno pismenoj ciljnoj publici.

Studentske mreže međunarodnih obrazovnih programa trebale bi se koristiti kao vrijedan instrument **meke diplomacije** u cilju utjecaja na i uključivanja novih publika na način koji promiče interese pojedinačnih država članica ili EU-a, a Komisija će s državama članicama pokušati utvrditi najbolju praksu.

²⁵ <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=destinationEurope>

²⁶ www.studyinfinland.fi; www.studyinholland.nl

²⁷ Npr. ec.europa.eu/education/study-in-europe; www.study-info.eu; www.distancelearningportal.eu

²⁸ ec.europa.eu/euraxess uključujući mreže *EURAXESS LINKS* uspostavljene za znanstvenike iz Europe i trećih zemalja u SAD-u, Kini, Japanu, Indiji, ASEAN-u i Brazilu radi promicanja Europe kao privlačnog odredišta za znanstvenike.

²⁹ <http://ec.europa.eu/immigration/>

Komisija će:

- poticati usporedivost kvalifikacija, bodova i sustava prijave kroz međunarodnu suradnju i dijalog;
- povećavati kakvoću mobilnosti putem pojačane Povelje Erasmus na kraju 2013., između ostalog, i putem smjernica za IVO-e za samoocjenjivanje i nadzor;
- promicati provedbu alata U-Multirank, novog višedimenzionalnog i međunarodnog alata za rangiranje IVO-a radi jačanja transparentnosti, usporedivosti i referentnih vrijednosti između IVO-a;
- pružiti potporu suradnji s nacionalnim promidžbenim agencijama i udruženjima studenata dijeljenjem informacija i koordiniranjem zajedničkih akcija u cilju oglašavanja Europe kao visokokvalitetnog odredišta za učenje i istraživanje (npr. studentski sajmovi i izrada zajedničkih promidžbenih alata).

3.2. Jačanje međunarodne suradnje u inovacijama i razvoju

Programi zajedničkih i dvostrukih diploma djelomično su uspješan vid međunarodnih aktivnosti suradnje EU-a koje se temelje na međunarodnoj mreži izvrsnosti za podučavanje, učenje i istraživanje³⁰. U okviru programa *Erasmus+* podržavat će se razvoj i povećavati broj zajedničkih magistarskih studija. Ti zajednički programi, koji nadopunjuju magistarske i doktorske programe *EIT-ovih Zajednica za znanje i inovacije (ZZI-ova)*, osigurat će obrazovanje visoke kvalitete sa snažnim naglaskom na vještine koje traže budući poslodavci. Poticat će se inovacije i međunarodna razmjena između IVO-a i poslovnih partnera, a studenti i znanstvenici imat će priliku raditi u drugoj zemlji i stjecati iskustvo u akademskom i privatnom sektoru. Aktivnosti *Marie Skłodowske-Curie*, uključujući zajedničke doktorate, Inovativne mreže osposobljavanja i Europski industrijski doktorati pomoći će IVO-ima da uspostave znanstvenoistraživačke veze s partnerima u cijelome svijetu i da osnaže trokut znanja između visokog obrazovanja, poslovanja i istraživanja.

Slično tome, *Savezi znanja* u okviru *Erasmusa+* poticat će inovacije i jačati veze između poslodavaca i sudjelujućih IVO-a, i na međunarodnoj razini.

Dijalog o politikama sustav je razmjene informacija o zajedničkim izazovima između različitih sustava s trećim zemljama ili regijama. S europske strane ga vodi Komisija i on ima različite ciljeve, ovisno o međunarodnim partnerima. Potrebno ga je jačati kao fleksibilan instrument suradnje i meke diplomacije. U tu svrhu, Komisija će promicati učenje u okruženju ravnopravnih sudionika, izgradnju kapaciteta na obje strane i razmjenu dobre prakse u tim dijalozima, između ostalog, uključivanjem bitnih zainteresiranih strana. Pomoći će partnerima da bolje iskoriste prilike za takvu razmjenu koje se nude u okviru novih programa EU-a. Dijalog o politikama u visokom obrazovanju s međunarodnim partnerima trebao bi biti usklađen s postojećim okvirima suradnje kao što su Strategija za proširenje, Europska politika susjedstva (na primjer u okviru Istočnih partnerstava) ili različiti (višesektorski) partnerski sporazumi s novonastalim ili industrijaliziranim zemljama kao što je Dijalog među narodima na visokoj razini između EU-a i Kine, Dijalog o obrazovanju i osposobljavanju u okviru EU-a i Strateško partnerstvo s Brazilom te suradnja između EU-a i Rusije u zajedničkim područjima.³¹

³⁰ www.iie.org/en/Research-and-Publications/Publications-and-Reports/IIE-Bookstore/Joint-Degree-Survey-Report-2009

³¹ ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc/china/joint12_en.pdf

Međunarodna partnerstva za izgradnju kapaciteta bit će od ključne važnosti za pružanje potpore trećim zemljama za poboljšanje kvalitete njihovih sustava visokog obrazovanja te napora modernizacije i internacionalizacije, za pripremu terena za buduću akademsku i znanstvenoistraživačku suradnju i za razvoj boljeg poznavanja lokalnih tržišta.

Komisija će jačati **donošenje politika na temelju dokaza** u području međunarodnog obrazovanja te će osigurati da se politike temelje na najnovijim saznanjima o prekograničnom pružanju visokog obrazovanja. Posebno postoji potreba za boljim prikupljanjem podataka o međunarodnim tokovima studenata, znanstvenika i nastavnog osoblja te o međunarodnoj akademskoj suradnji. Novi alati suradnje kao što su OER zahtijevat će i pažljivo praćenje kako bi se točno procijenio njihov učinak na studente i pružatelje mogućnosti učenja. U ostvarivanju tih ciljeva, Komisija će surađivati s nacionalnim i međunarodnim tijelima u cilju utvrđivanja i popunjavanja praznina u znanju putem istraživanja, prikupljanja i analize statističkih podataka i dijaloga sa stručnjacima u tome području, iz EU-a i izvan nje.

Komisija će:

- provoditi bilateralne i multilateralne dijaloge o politikama s ključnim međunarodnim partnerima;
- promicati EIT i njegove ZZI-ove radi poticanja međunarodne suradnje u području visokog obrazovanja i inovacija u cilju rješavanja društvenih problema sinergijom ostalih aktivnosti istraživanja i inovacija EU-a i na nacionalnoj razini;
- jačati donošenje politika utemeljenih na dokazima u području međunarodnog obrazovanja, putem istraživanja, prikupljanja i analize statističkih podataka i razgovora sa stručnjacima;
- predstaviti, sredinom 2013., inicijativu za promicanje digitalnog učenja i bolju primjenu IKT-a i OER-a u obrazovanju.

4. SLJEDEĆI KORACI

Cilj je ove Komunikacije doprinijeti ciljevima strategije Europa 2020. na način da se državama članicama i institucijama visokog obrazovanja (IVO-ima) pomogne u razvoju strategija i partnerstava koja će omogućiti Europi da se djelotvornije suoči s globalnim izazovima.

Sveobuhvatne strategije internacionalizacije bit će uspješne samo ako su rezultat zajedničkih napora. Prilikom oblikovanja ovih prijedloga, Komisija je obavila neformalna savjetovanja s nizom zainteresiranih strana, uključujući ključne organizacije koje predstavljaju IVO-e, poslodavce, mreže studenata, stručnjake u tome području te predstavnike iz ministarstava obrazovanja zemalja EU-a i trećih zemalja. Ona će nastaviti razgovore s tim zainteresiranim stranama i uključit će Europski parlament, druge europske institucije i države članice EU-a u daljnji napredak ove inicijative, a Skupinu za praćenje Bolonjskog procesa u provedbu predloženih aktivnosti.

Razvoj i praćenje smjernica politike i akcija koje su predložene na kraju svakog odjeljka u ovoj Komunikaciji osigurat će se provedbom instrumenata programa *Erasmus+* i *Obzor 2020.*, zajedničkim izvješćivanjem o strateškom okviru za Europsku suradnju u obrazovanju i osposobljavanju (ET 2020.), vodećim odredbama strategije Europa 2020. i godišnjim sustavom Praćenja obrazovanja i osposobljavanja u EU-u, Bolonjskim procesom i dijalogom o politikama s bitnim međunarodnim zainteresiranim stranama.